

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. IV. Ne Prælati Vices Svas Vel Ecclesias Svb Annuo Censu Concedant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

jes patronatus, non quidem seorsim, cum inconueniens sit, ut ait textus, vendi jus patronatus, quod spirituali annexum, in *d. cap. De iure*; sed saltem cum universitate honorum, *c. Cum saeculum 13, & cap. Ex literis 7, sup. De iure patron.* Quamquam in hac ipsa venditione sedulo cavendum sit, ne ob adjunctum spirituale, seu præviam consecrationem natura sua pretio non æstimabilem, res ipsa pluri æstimetur.

¹⁶ Sed si hæc tam remote & leviter cohæreant spiritualibus, qui sit, dicet aliquis, quod in illis habeat locum Simonia? Hoc ita placuit Ecclesie, ut omnem occasionem & ansam turpis lucri præriperet illis, qui tantummodò tractant res spiritualibus tantum connexas. Quinimò si ad omnem prætextum Simonie conditor canonis simul & semel amovendum, novo edito statuat, ne vel spontanea quidem munera hætenus licita, *d. cap. Et si questiones 18, hoc tit.* pro ordinatione aut beneficii collatione posse recipi dubium non est, quin transgressio statuti saltem juris positivi efficeret simoniacum.

¹⁷ His breviter positis, unum restat, ut videamus, quia vitium hoc tam enorme est, quam variis pœnis sacri Canonis illud prosequantur; admittentes ad illius accusationem quemlibet Christianum, etiam meretrices, servos & criminolos aliàs non audiendos, *c. Si dominus 3, c. Tanta est labe 7, hoc tit.* dummodò non sint inimici aut conspiratores, qui non zelo justitiæ, sed typo

malitiæ præsumuntur accusare, *c. Licet Heli 31, & c. seq. h. tit.*

Ac primò quidem Simoniacus pœnam excommunicationis incurrit; præsertim si realis sit, à qua non nisi auctoritate S. Pontificis poterit absolvi, etiam si mediator tantummodò sit, qui vices suas interposuit, *c. 1, & 2, in Extravag. communib. h. tit.* Deinde etiam ab ordine & officio suspenditur, saltem tantisper, donec canonicè sese purgaverit, si crimen omninò non sit probatum, de quo est suspectus, *cap. Accusatum & cap. Quosies 5, h. tit.* præterea spoliatur etiam beneficio, qualecumque tandem sit illud, quod per simoniam acquisivit, *cap. Insinatum 13, h. tit.* Et si circa ingressum Religionis commissum sit vitium, tam receptus quam receptor in arctiori monasterio concluditur, *c. Quoniam 40, h. t.* Sed & necessitati restitutionis eorum, quæ recepta sunt, simoniacus semper expositus est, *d. c. 2, in Extravag. com. can. Si quis dator 1, q. 3.* Quas pœnas, & similes, per Navarrum in *Enchiridio cap. 23, circa nu. 101.* (ubi & illam speciem explicat, quæ per confidentiam committitur) diligenter collectas, confirmat & ad usum revocat Concil. Trid. *Sess. 24, c. 14, & 18, de reformat.* Quamquam interdum, si qualitas personæ & Ecclesie utilitas id postulet, uti regulariter per summum Pontificem, ita subinde per Episcopum dioceseos dispensatio fiat, seu gratiosa pœnarum remissio, semperque miriùs agatur cum eo, qui simonia tantummodò juris positivi contaminatus est.

IN TIT. IV. NE PRÆLATI VICES SVAS VEL ECCLESIAS SVB ANNUO CENSU CONCEDANT.

SUMMARI A.

1. *Jurisdicchio Ecclesiastica alteri sub annuo censu committi non potest.*
2. *Vt neque Ecclesia, siue regimen illius.*
3. *Intellectus c. Querelam h. t.*

¹ **T**itulus iste velut appendix quædam præcedenti cohæret, utpote qui certam Simonie speciem contineat, qua laborabant Prælari seu Episcopi & Archidiaconi, qui adsumptis quibusdam substitutis, quos vocabant Decanos, vices suas committebant, id est, jurisdictionem, ejusque exercitium, sed pacto pretio seu annuo

censu. Id quod Pontifex hæc in *cap. 1, & 2,* tantquam simoniacum condemnat, eo quod jurisdictionis supernaturaliter à Deo data, ac proinde ejus exercitium sit res omninò spiritualis, *can. Ex multis, cap. Vendentes can. Non solum 1, quæst. 3.* Aded ut & lex civilis in *Auth. Vt Iudices sine quoquo suffragii fiant, velit Judicem puris uti manibus,* id est gratiæ justiciam administrare. † Quorum exemplo quidam pastores substitutis vicariis Ecclesias suas siue regimen & ministerium committebant pro annuo censu, quod & ipsum Pontifex simoniacum esse asserit in *cap. Quoniam enormis h. t. & in c. Ad nostram sup. De simonia.*

Sed his omnibus obitare videtur *cap. Querelam h. t.*

hoc tit. ubi Pont. approbat factum illius, qui per septem annos continuos Ecclesiam pro annuo censu conduxerat. Hanc antinomiam seu contradictionem Glof. in d. cap. *Querelam ad verb. Praefatam Ecclesiam*, hoc modo solvit, quod vocabulum Ecclesia, quia æquivoce est, in iis locis, ubi id prohibetur, pro prælatura Ecclesiastica accipitur, quæ sine dubio, ut est res spiritualis, pacto pretio non potest committi. At verò in d. cap. *Querelam* accipitur pro fructibus seu proventibus ipsius Ecclesiæ, qui ut sunt res merè temporales, liberè possunt locari & conducì. etiam ab ipsis laicis, præterim si tales sint, qui cupiunt Ecclesiæ conditionem efficere meliorem, cap. *Vestra no-*

bis 2. sup. De locato & cond. Aliud sanè erit, si Prælatus vel Pastor legitime impeditus Vicarium substituatur, cui, ut loquuntur, vitæ competentiam, seu, ut Canones vocant, congruam portionem suppeditat, cap. *Pervenit sup. De appellation. c. Rectorib. sup. De Clerico non resid cap. Cum ex eo § porò De elect lib. 6.* Obligatio enim, quæ Vicarius certo tempore & loco seipsum ministerio obstringit, pretio æstimabilis est, cujus ob id sustentatio tamquam causa primaria & immediata in considerationem venire debet. Jam verò axioma illud, quod res per se bona vel indifferens, si finis seu intentio operantis sit mala, efficiatur mala, accipi debet de fine præcipuo & immediato.

IN TIT. V. DE MAGISTRIS, ET NE ALIQUID EXIGATUR PRO LICENTIA DOCENDI.

SUMMARI A.

1. Pro licentia aut labore docendi an pretium aut salarium accipere liceat.
2. Magistro de præbenda provideri debet.
3. Studiorum causa absentes gaudent fructibus suorum beneficiorum.

Pontifex hic reprehendit Prælatos, seu potius Magistros, quos vulgò vocamus Scholasticos, qui neminem ad docendum admittebant quantumvis idoneum, nisi acceptâ pecuniâ. Quod vitium est quidem sordidum, & à radice cupiditatis omnium malorum matre procedit, sed tamen non nisi speciem Simonis habet, cum nec licentia docendi, nec artes & scientiæ eò, quo diximus, modo sint res spirituales; quia non dantur supra vires naturæ, nec à principio supernaturali dependent, sed labore & industriâ naturali tam ab infidelibus quàm Christianis comparantur. Et proinde delinquentes hoc loco non puniuntur ut Simoniaci, sed in primis, dum extorquendo pecuniam, profectum Ecclesiæ impediunt, beneficiis suis privantur, cap. 1, *hoc tit.* Deinde quod ipsis promissum est, ut remittant coguntur, & si quid acceptum, ut restituant, c. 2,

h tit. Verumenim verò si magistri ex adverso pro laboribus stipendia seu minervalia petant, illud vitio verti non debet.

Sed ne pauperiores discipuli graventur, & ut gratis ac liberaliter erudiantur, mandat Pont. ut in singulis Cathedralibus Ecclesiis, atque etiam aliis, ubi facultas suppetit, peritus Magister constitutur, cui pro labore docendi proventus unius præbendæ vult concedi, etiam si Canonicus non efficiatur, d. cap. 1, & cap. *Quia nonnullis 4, hoc tit.* Cui rei insistens Concil. Trid. vult in qualibet diocesi certum, ut vocat, Seminarium erigi. Deinde ne per raritatem docentium capiatur excusatio, mandat hic Pont. Prælati & Capitulis, ut, si non satis commodè apud ipsos id fieri possit, pro capiendo cultu ingenii aliquos è Clero maximè industrios ad Academiam mittant, qui probè eruditi cæteros postmodum edoceant. † Ipsisque interim, dum sacris studiis dant operam, toto quinquennio licet absentibus præbendarum suarum proventus speciali privilegio concedit, in cap. *Super specula h. tit. item Clem 1, & 2,* ubi præter cætera peculiaria illud quoque exprimitur, quod in certis Academiis Catholici & trium linguarum periti, nimirum Hebraicæ, Arabicæ & Chaldaicæ professores adsumi debeant.

IN TIT. VI. DE JUDÆIS, SARRACENIS, ET EORUM SERVIS.

SUMMARI A.

1. Indæ & Sarraceni qui.
2. An & qualiter inter Christianos agere possint.
3. Quatenus Christianis ad eos divertere liceat.

4. Et